

Размери и характер на изобразените обекти

<i>Фигури, заемащи целия лист</i>	Чрез уголемяване на фигурите детето изразява тяхната значимост. По-голямата фигура се натоварва с по-голямо значение. Тя често е неестествено по-голяма спрямо останалите изображения. Уголемяването на части от дадена фигура означава концентрация върху даден проблем и желание да се намери подходящо решение. В някои случаи фигурата не се съгласува с размерите на листа, излиза извън него.
<i>Фигури с малки размери</i>	Свързва се с тревожност, несигурност, липса на самочувствие. Дребните детайли, дребните изображения са показател за плахост, затвореност (в някои ситуации тези особености, както и посоченото по-горе композиционно разположение са свързани с характера на изобразителната задача, със сръчността, със старанието, с уменията на детето да завърши рисунката).
<i>Пропускане на части от фигури, фрагментарност, разместване на части, деформираност</i>	Често се пропуска тази част, която се асоциира с неприятни преживявания. Тълкува се и като емоционална защита. Диспропорционалността на фигурата е показател за моторна незрялост. Липсващата част е възможно да се свързва с неприятни преживявания (тази особеност обаче е характерна за началния етап от изобразителната дейност на детето). Смесването на елементи, рисуването на част от предмета с липсващи други части несвойствени за изобразените предмети, странните, необичайните форми са признак на психологически проблеми. Образите са неточни, несъответстващи на действителността, налице са само откъслечни детайли, съчетават се отделни, разнородни предмети.
<i>Фигури оградени в кръг</i>	Влагане на по-голямо значение в образа, „изолиране“ чрез кръга, създаване на ново, защитено пространство, трудности в общуването. Очертаването на рисунката в рамка е характеристика срещана при болните от шизофрения.

<i>Безредно разположени образи</i>	Нарушения в развитието. В редица случаи няколко форми без връзка се обединяват под общо название, без връзка с нарисуваното, без отчитане на рисунката в цяло.
<i>Повтарящи се монотонни образи</i>	Фиксирането върху едни и същи образи показва затруднение в намирането на изход от дадена ситуация, затормозяващо въздействие на проблем, нужда от изясняване на проблем, необходимост от помощ.
<i>Неясни форми, неразбираеми, незавършени изображения</i>	Нарушения във възприятието. При наличие на психични проблеми такива образи получават наименование и сложно тълкуване.
<i>Схематични, Стереотипни, Геометризиранни форми</i>	Безформените изображения с тенденция към стилизиране говорят за нарушения в развитието, разединение на личността.
<i>Отсъствие на одушевени предмети</i>	Показател за негативни явления.
<i>Наслоени образи</i>	Образите рисувани един върху друг са показател за нарушения в развитието. Игнорират се по-рано нарисуваните (тази особеност е характерна за началото на изобразителната дейност). Получава се претрупване с образи, неподлежащи на разчитане.

Движение на фигурите

<i>Стабилни форми</i>	Хармония, сигурност.
<i>Нестабилни форми</i>	Хиперактивност, тревожност, невротичност.
<i>Липса на движение при фигурите</i>	Характерно е за рисунките на деца с перцептивни и комикативни нарушения (в случаите, когато тази липса на движение се среща в повечето рисунки на едно дете).

Характеристика на линиите

<i>Силен, енергичен натиск</i>	Свързва се с емоционалност, доминантност, амбициозност, увереност, самочувствие, енергичност, напрегнатост, тревожност, агресивност.
<i>Умерен натиск</i>	Душевно равновесие, самообладание, контрол, липса на тревожност.
<i>Много лек, слаб натиск</i>	Неувереност, нерешителност, недостиг на енергия и

	пасивност, потискане на чувствата.
<i>Променлив натиск</i>	Импулсивност, нестабилност, емоционална лабилност.

Преобладаваща форма на линиите

<i>Прекалено остри, начупени, насечени линии</i>	Агресивност, нервност, тревожност.
<i>Хоризонтални линии</i>	В някои случаи – пасивност, равнодушие, в други – уравновесеност.
<i>Вертикални линии</i>	Самоувереност, решителност, висока активност, упоритост, настойчивост.
<i>Криви линии</i>	Конфликтност
<i>Прави, насочени линии</i>	Упоритост, устременост.
<i>Зигзагообразни линии</i>	Зависимост
<i>Плавни, закръглени линии</i>	Женственост, мекота.
<i>Дълги линии</i>	Импулсивност, лесна възбудимост.
<i>Щриховка отдясно наляво</i>	Интровертност.
<i>Щриховка отляво на дясно</i>	Екстровертност.
<i>Промяна в насочеността на щрихите</i>	Обезпокоеност, тревожност, чувство за незащитност.
<i>Твърди, уверени щрихи</i>	Чувство за безопасност и сигурност, упоритост, решителност, амбициозност.
<i>Защриховане върху фигурата</i>	Образът се свързва с тревожност, несигурност, особено отношение, в някои случаи прикриване на отношението към образа.
<i>Прекъснати линии, накъсана линия вместо цяла, пунктир</i>	Вътрешно безпокойство.
<i>Неясно очертани, неопределени линии</i>	Емоционални нарушения.

Изтривания

Прекалено триене – когато не е свързано с подобряване качеството на рисуваните фигури и детайли е израз на несигурност и тревожност. Ако детето изтрива и отново прерисува някои детайли, то те имат особен смисъл за него.

Поправки на детайли – множеството ненужни изменения сочат за наличие на натрапливи състояния.

Характеристика на начина на рисуване

<i>Небрежно, вяло рисуване</i>	Снижена емоционалност, ниска волева активност.
<i>Схематично, контурно</i>	Пасивност, депресивност.

Наблюдава се начина по който детето приема подканата за рисуване, поведението му по време на рисуване: коментари, спонтанно съставяне на разказ, изразяване на чувства – радост, гняв, тъга, страх.

Отношение към рисунката

Отношението на детето към процеса на рисуване и към самата рисунка е показател за отношението на детето към самото себе си.

Сгъване – противоречивост в желанието да се запази някаква тайна. Детето интуитивно усеща, че рисунката съдържа „секретна” информация. Когато то даде на някого такава рисунка, това често означава предпазливост и все още недоверие към получателя, но и желание за споделяне на актуално състояние или проблем;

Късане – изразява или гняв (към това, което е изобразено; желание за освобождаване) или страх (от визуалната конфронтация с нарисуваните образи).

Изтриване/смачкване – ниско самочувствие, несигурност в действията си, контролирано поведение, страх от изразяване на собственото мнение.

Анализ на резултатите от рисувателните тестове.

При анализа на рисунката е важно да се съблюдават следните особености:

- Общото излъчване на рисунката, изразителността;
- Характерът на основните форми, линии, движения, композиция, цвят;
- Начинът на представяне на изображенията-символи;
- Разположението на изображенията-символи, размер (преувеличен или умален);
- Обясненията на самото дете;
- Условието на живот на детето, среда, възпитание, обучение, способности, поведение и др.

Използвани са материали от кн. ”Диагностични възможности на детската рисунка”

автор Даниела Маркова

изд. ”Веда Словена – ЖГ”, С., 2005.